

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖLLE

Sosiaali- ja terveysministeriön pyydettyä yhdistyksemme lausuntoa työeläkelaitosten omistajanohjausta koskevasta raportoinnista (STM024:00/2018), esitämme kunnioittavasti seuraavaa.

Yleistä

Tarve säätää omistajanohjausta koskevasta hallinnollisesta raportoinnista työeläkelaitoksille johtuu samaan aikaan vireillä olevan osakkeenomistajien oikeuksia koskevan direktiivin (SHRD, 2017/828) kansallisesta täytäntöönpanosta. Vaikka mainittu direktiivi ei koskekaan lakisääteistä työeläkevakuuttamista, sen täytäntöönpanossa havaittiin, että merkittävimmät institutionaaliset sijoittajat (työeläkeyhtiöt) Suomessa jäisivät sääntelyn ulkopuolelle. Sääntelyhankkeen edetessä kuitenkin havaittiin, että käytännössä suurimmat työeläkeyhtiöt ja Keva täyttävät jo nykyisellään vähäisillä täsmennyksillä tässä lakihankkeessa edellytetyt vaatimukset. Sen vuoksi nyt ehdotetun lainsäädännön käytännön vaikutukset koskevat lähinnä muita työeläkelaitoksia (työnantajakohtaiset eläkesäätiöt ja –eläkekassat, MEK, MELA ja valtion eläkerahasto).

Toisin kuin osakkeenomistajan oikeuksia käsittelevässä direktiivissä, jossa pienet lisäeläkesäätiöt ja –kassat ovat jäämässä sääntelyn ulkopuolelle, tässä kansallisessa hankkeessa kaikkia lakisääteistä työeläketurvaa hoitavia laitoksia ollaan laittamassa saman sääntelyn alle niiden toiminnasta, kokoluokasta ja sijoitustoiminnan luonteesta riippumatta – mikä ei ole mielestämme oikein.

Lakiehdotusten perustelut ja kirjoitetut lakipykälät ovat myös jossain määrin keskenään ristiriitaisia.

Ehdotuksia tulisi täsmentää ja lain soveltamisalaa rajata siten, että paremmin otettaisiin huomioon hallitusohjelman tavoitteet norminpurusta ja hallinnollisen taakan keventämisestä. Ehdotettu laki lisää tarpeettomasti hallinnollista taakkaa pienemmille eläkelaitoksille ja tämä koskee varsinkin tilanteita, jossa eläkelaitoksella ei ole lainkaan suoria osakesijoituksia taikka jossa osakesijoituksia on vain suhteessa hyvin vähäinen määrä.

Yksityiskohtaiset kommentit

Esityksen tavoitteet, keskeiset ehdotukset ja lakiehdotukset

Hallituksen esityksen tavoitteissa kerrotaan, että ”säännöksiä olisi tarpeen soveltaa ylipäättään vain, jos eläkelaitos tekee suoria sijoituksia säännöksissä tarkoitettujen kohdeyhteisöjen osakkeisiin.” Kuitenkin vaikutusarviossa kerrotaan, että omistajanohjauksen periaatteissa on kerrottava tietoja siltä osin, kuin eläkelaitokset sijoittavat ETA-valtiossa oleviin osakkeisiin, jotka ovat julkisen kaupankäynnin kohteena säännellyllä markkinalla.

Eläkesäätiölain ja vakuutuskassalain yksityiskohtaisissa perusteluissa asiasta kerrotaan suppeasti. Käytännössä sisällön osalta viitataan työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 10 b §:ään.

Tämä tarkoittaa sitä, että laki edellyttää sellaistenkin eläkelaitosten laativan omistajan ohjausta koskevat hallinnolliset periaatteet, joilla ei ole lainkaan tai vain hyvin vähäisessä määrin laissa tarkoitettuja suoria osakeomistuksia, joita omistajanohjaussääntely koskee tai joilla on vain oman työnantajayhtiön osakkeita (OYL 5 luvun 9 §, eläkesäätiöllä ei ole äänivaltaa esimerkiksi yhtiökokouksessa hallitsemillaan työnantajayhtiön osakkeilla.), jonka omistamiseen ei liity omistajanohjaukseen liittyvää vallankäyttöä. Laki aiheuttaisi tällaisille eläkelaitoksille ylimääräistä hallinnollista työtä ja tarpeettomia raportointiin ja raporttien julkaisemiseen liittyviä kustannuksia.

On kohtuutonta, että monet työnantajakohdaiset eläkelaitokset joutuisivat hankkimaan/perustamaan oman henkilöstön ulkopuolisille tarkoitetut verkkosivustot ainoastaan sitä varten, että eläkelaitos näillä verkkosivuillaan toteaa, että se ei pyri lähtökohdaisesti vaikuttamaan tai osallistumaan kohdeyhtiöiden hallintoon ja tai että sillä ei ole ollenkaan laissa tarkoitettuja suoria osakeomistuksia. Kysymys on mitä ilmeisemmin tarpeettomasta ja

hallitusohjelman vastaisesta hallinnollisen taakan lisäämisestä pienille toimijoille.

Työnantajakohtaiset eläkesäätiöt ja eläkekassat eivät saa myydä eivätkä markkinoida vakuutuspalveluja toimintapiirinsä ja oman henkilökuntansa ulkopuolisille tahoille. Tämäkin johtaa päätelmään, että lainsäätämässä ei ole otettu huomioon eläkelaitosten toiminnan erityispiirteitä ja -rajoitteita.

Ehdotuksemme on, että eläkelaitoksen ei tarvitse laatia omistajanohjauksen periaatteita, jos sillä ei ole laissa tarkoitettuja suoria osakeomistuksia, tai jos niitä on vain vähäisessä määrin. On perin harmillista, että lainsäätäjä perustelee hallinnollisen taakan kasvattamista pienille eläkelaitoksille tasapuolisilla kilpailuedellytyksillä, kun samaan aikaan on tiedossa, kuinka ovat edelleen ratkaisematta Kilpailuvirastonkin monesti esiintuomat lukuisat tarpeettomat ja aikansa eläneet kilpailun esteet ja rajoitteet, jotka konkreettisesti estävät työnantajaa valitsemasta eläkesäätiön tai eläkekassan.

Toinen vaihtoehto asian ratkaisemiseksi on, että laissa tarkoitetun omistajanohjauspolitiikan periaatteet tulisi laatia ja julkaista sellaisten eläkesäätiöiden ja eläkekassojen, joiden sijoitusvarojen määrä ylittää tietyn kokoluokan, esimerkiksi 500 miljoonaa euroa (määrä vastaa runsasta prosenttia suuren työeläkeyhtiön hallinnoimista varoista). Määrät pitäisi sitoa indeksiin.

Toivomme, että ehdotuksemme otetaan huomioon, ja että eläkesäätiölain ja vakuutuskassalain pykäliin ja perusteluihin tehdään perustelemamme muutokset, jotka vastaavat myös hallitusohjelman kirjauksia.

Helsingissä kesäkuun 28. päivänä 2018

Eläkesäätiöyhdistys - ESY ry

Ismo Heinström
Lakimies